

ÁKVÖRÐUN EVRÓPUÞINGSINS OG RÁÐSINS nr. 293/2000/EB

frá 24. janúar 2000

um samþykkt aðgerðaáætlunar bandalagsins (Daphne-áætlunarinnar) (2000 til 2003) um fyrirbyggjandi ráðstafanir til að verjast ofbeldi gegn börnum, ungu fólki og konum

EVROPUÞINGIÐ OG RÁÐ EVRÓPUSAMBANDSINS Hafa,

með hliðsjón af stofnsáttmála Evrópubandalagsins, einkum 152. gr.,

með hliðsjón af tillögu framkvæmdastjórnarinnar ⁽¹⁾,

með hliðsjón af álitum efnahags- og félagsmálanefndarinnar ⁽²⁾,

með hliðsjón af álitum svæðanefndarinnar ⁽³⁾

í samræmi við málsmeðferðina sem mælt er fyrir um í 251. gr. sáttmálans ⁽⁴⁾,

og að teknu tilliti til eftirfarandi:

- 1) Líkamlegt, kynferðislegt og andlegt ofbeldi gegn börnum, ungmennum og konum er brot á rétti þeirra til lífs, öryggis, frelsis, mannlegrar reisnar og líkamlegrar og tilfinningalegrar friðhelgi og er alvarleg ógnun gegn líkamlegri heilsu og geðheilsu fórnarlamba ofbeldis af þessu tagi. Áhrifin af slíku ofbeldi eru svo útbreidd í öllu bandalaginu að um stórfellt heilsuvandamál er að ræða.
- 2) Brýnt er að viðurkenna hin alvarlegu áhrif sem ofbeldi hefur á einstaklinga, fjölskyldur og samfélagið allt, bæði í bráð og lengd, hvað varðar heilsufar, andlegan og félagslegan þroska og möguleika viðkomandi á tækifærum til jafns við aðra, auk mikils kostnaðar fyrir þjóðfélagið í heild bæði í félagslegu og efnahagslegu tilliti.
- 3) Samkvæmt skilgreiningu Alþjóðaheilbrigðismála-stofnunarinnar (WHO) telst heilbrigði vera ástand fullkominnar líkamlegrar, andlegrar og félagslegrar vellíðunar en ekki einungis það að vera laus við veikindi eða fötlun. Samkvæmt p-lið 3. gr. sáttmálans

ber að stuðla að mjög víðtækri heilsuvernd með bandalagsaðgerðum.

- 4) Þessar grundvallarreglur eru viðurkenndar í samningi Sameinuðu þjóðanna frá 1979 um afnám allrar mismununar gagnvart konum, í samningi Sameinuðu þjóðanna frá 1989 um réttindi barnsins, í Vínaryfirlýsingunni frá 1993 um upprætingu ofbeldis gegn konum, í yfirlýsingunni og aðgerðaáætluninni sem samþykkt var á IV. ráðstefnunni um málefni kvenna sem haldin var í Peking árið 1995, í yfirlýsingu og framkvæmdaáætlun gegn kynlífssölu og -notkun ólögráða barna sem samþykktar voru á Stokkhólmsráðstefnunni árið 1996 og Lissabon-yfirlýsingunni frá 1998 á heimspingi ráðherra æskulýðsmála um stefnumörkun og áætlanir um æskulýðsmál.
- 5) Evrópusambandið hefur gripið til aðgerða á sviði dóms- og innanríkismála, einkum með sameiginlegu aðgerðunum frá 24. febrúar 1997 er varða aðgerðir til að berjast gegn mansali og kynlífsnotkun á börnum ⁽⁵⁾. Aðildarríkin ákvarða hvert um sig refsiramma hegningarlaga sinna sem lúta að ofbeldisverkum.
- 6) Í ályktunum sínum frá 18. janúar 1996 um mansal ⁽⁶⁾, frá 19. september 1996 um ólögráða börn sem eru fórnarlömb ofbeldis ⁽⁷⁾, frá 12. desember 1996 um ráðstafanir til að vernda ólögráða börn í Evrópusambandinu ⁽⁸⁾, frá 16. september 1997 um þörfina á að hefja herferð í Evrópusambandinu gegn því að ofbeldi gegn konum sé látið viðgangast ⁽⁹⁾ og frá 16. desember 1997 um sölu á konum til kynlífsnota ⁽¹⁰⁾, hvatti Evrópuþingið framkvæmdastjórnina til að semja og koma í framkvæmd aðgerðum gegn ofbeldi af þessu tagi.

⁽¹⁾ Stjtið. EB C 259, 18.8.1998, bls. 2.
Stjtið. EB C 89, 30.3.1999, bls. 42 og
Stjtið. EB C 162, 9.6.1999, bls. 11.

⁽²⁾ Stjtið. EB C 169, 16.6.1999, bls. 35.

⁽³⁾ Stjtið. EB C 89, 30.3.1999, bls. 42.

⁽⁴⁾ Álit Evrópuþingsins frá 16. apríl 1999 (Stjtið. EB C 219, 30.7.1999, bls. 497). Sameiginleg afstaða ráðsins frá 13. september 1999 (Stjtið. EB C 317, 4.11.1999, bls. 1). Ákvörðun Evrópuþingsins frá 17. nóvember 1999 (hefur enn ekki verið birt í Stjórnartíðindum EB) og ákvörðun ráðsins frá 13. desember 1999.

⁽⁵⁾ Stjtið. EB L 63, 4.3.1997, bls. 2.

⁽⁶⁾ Stjtið. EB C 32, 5.2.1996, bls. 88.

⁽⁷⁾ Stjtið. EB C 320, 28.10.1996, bls. 190.

⁽⁸⁾ Stjtið. EB C 20, 20.1.1997, bls. 170.

⁽⁹⁾ Stjtið. EB C 304, 6.10.1997, bls. 55.

⁽¹⁰⁾ Stjtið. EB C 14, 19.1.1998, bls. 39.

- 7) Í orðsendingu sinni frá 24. nóvember 1993 um ramma aðgerðar til eflingar almannaheilbrigði benti framkvæmdastjórnin meðal annars á að forvarnir gegn líkamstjóni væri mikilvægur málaflokkur á sviði almannaheilbrigðis. Ákvörðun Evrópuþingsins og ráðsins nr. 372/1999/EB frá 8. febrúar 1999 um aðgerðaáætlun bandalagsins um að koma í veg fyrir meiðsl á fólki ⁽¹⁾ var samþykkt innan þess ramma.
- 8) Með því að auka enn frekar þekkingu og skilning á ofbeldi og stuðla að frekari miðlun upplýsinga um ofbeldi gegn börnum, ungmennum og konum og með því að þróa aðgerðir til fyllingar áætlunum og aðgerðum bandalagsins sem fyrir eru, en forðast þó tvítekningu að óþörfu, mun þessi áætlun stuðla mjög að því að draga úr misnotkun og tryggja betri heilsuvernd, með tilliti til líkamlegra, andlegra og félagslegra þátta og betri lífsskilyrða.
- 9) Beinar aðgerðir varðandi ofbeldi gegn börnum, ungmennum og konum hljóta, eðli málsins samkvæmt, að vera verkefni sem aðildarríkin vinna hvert um sig á lands-, svæðis- eða staðarvísu.
- 10) Bandalagið getur aukið vægi aðgerða aðildarríkjanna er varða forvarnir gegn ofbeldi, þar með talið kynferðislegt ofbeldi og misnotkun á börnum, ungmennum og konum, með því að skiptast á upplýsingum og miðla fenginni reynslu, leita nýrra leiða, ákveða sameiginlega forgangsverkefni, koma upp netkerfi ef við á, velja sérstök verkefni til að vinna að í öllu bandalaginu og með því að hvetja til þátttöku og safna liði meðal allra sem hlut eiga að máli.
- 11) Áætlun þessi getur fengið aukið vægi með því að vekja athygli á góðum starfsvenjum og hvetja til ástundunar þeirra, leita nýrra leiða og miðla reynslu sem máli skiptir af aðgerðum sem gripið er til í aðildarríkjunum, þar með talið upplýsingaskipti um ýmis lög og þann árangur sem náðst hefur.
- 12) Í samræmi við dreifræðisregluna og meðalhófsregluna í 5. gr. sáttmálans ætti því að vera auðveldara að ná markmiðum fyrirhugaðra ráðstafana á vettvangi bandalagsins. Ákvörðun þessi takmarkast við þær lágmarksaðgerðir sem þörf er á til að þessum markmiðum verði náð og gengur ekki lengra en nauðsyn krefur.
- 13) Nauðsynlegt er að hvetja til virkrar samvinnu á þessu sviði milli framkvæmdastjórnarinnar, aðildarríkjanna og frjálsra félagasamtaka, einkum samtaka sem vinna að velferð og bættum lífsskilyrðum barna, ungmenna og kvenna og samstillta stefnumörkun og ráðstafanir á þessu sviði með því að auka samvinnu milli frjálsra félagasamtaka, annarra samtaka og lands-, svæðis- og staðaryfirvalda.
- 14) Til þess að markmiðum áætlunarinnar verði náð og tiltæk úrræði nýtt á sem hagkvæmastan hátt þarf að velja af kostgæfni þau svið sem starfað skal á og velja verkefni þar sem aukið vægi næst fyrir bandalagið og benda á leiðir til að prófa sig áfram auk þess að miðla hugmyndum um nýbreytni í forvörnum gegn ofbeldi eftir þverfaglegum leiðum.
- 15) Efla ber samvinnu við til þess bærar alþjóðastofnanir á sviðum sem áætlunin tekur til og þriðju lönd svo og við alla þá sem líklegir eru til að taka þátt í forvörnum gegn ofbeldi.
- 16) Rétt er að kveða á um að þeim ríkjum sem sækja um aðild verði heimiluð þátttaka í áætluninni áður en til aðildar kemur, í samræmi við skilyrði í viðeigandi samningum, einkum samstarfssamningum og viðbótartökunum við þá samninga.
- 17) Með það fyrir augum að auka gildi og áhrif aðgerðaáætlunarinnar ber að leggja jafnóðum mat á þær aðgerðir sem stofnað er til með sérstöku tilliti til skilvirkni þeirra og þess hvernig miðar að ná þeim markmiðum sem stefnt er að og, eftir því sem við á, gera þær breytingar sem teljast nauðsynlegar.
- 18) Þessi áætlun skal vara í fjögur ár svo að nægur tími gefist til koma í framkvæmd þeim aðgerðum sem þarf til að ná markmiðunum sem stefnt er að.
- 19) Samþykkja ber nauðsynlegar ráðstafanir til framkvæmdar þessari ákvörðun í samræmi við ákvörðun ráðsins 1999/468/EB frá 28. júní 1999 um reglur um meðferð framkvæmdavalds sem framkvæmdastjórninni er falið ⁽²⁾.
- 20) Í þessari ákvörðun er mælt fyrir um fjárhagsramma sem gildir meðan áætlunin varir og sem í skilningi 33. liðar samstarfssamnings milli stofnana Evrópuþingsins, ráðsins og framkvæmdastjórnarinnar frá 6. maí 1999 um eftirlit með fjárlögum og endurbætur á afgreiðslu fjárlaga ⁽³⁾ er helsta viðmiðun fjárveitingavaldsins.

ÁKVEÐIÐ EFTIRFARANDI:

I. gr.

Áætluninni komið á fót

1. Aðgerðaáætlun bandalagsins til að berjast gegn ofbeldi gegn börnum, ungmennum og konum er hér með samþykkt fyrir tímabilið 1. janúar 2000 til 31. desember 2003.

⁽¹⁾ Stjtið. EB L 46, 20.2.1999, bls. 1.

⁽²⁾ Stjtið. EB L 184, 17.7.1999, bls. 23.

⁽³⁾ Stjtið. EB C 172, 18.6.1999, bls. 1.

2. Áætlun þessi miðar að því að tryggja sem víðtækasta vernd líkamlegrar og andlegrar heilsu með því að vernda börn, ungmenni og konur gegn ofbeldi (að meðtöldu ofbeldi í formi kynlífsnotkunar og kynferðislegs ofbeldis), með því að fyrirbyggja ofbeldi og veita fórnarlömbum ofbeldis stuðning, einkum að fyrirbyggja að viðkomandi verði aftur beittur ofbeldi. Enn fremur er markmiðið að aðstoða frjáls félagasamtök og vera hvatning þeim og öðrum sem starfa á þessu sviði. Þannig mun áætlunin stuðla að félagslegri vellíðan.

3. Aðgerðunum, sem á að framfylgja samkvæmt áætluninni, eins og fram kemur í viðaukanum, er ætlað að efla eftirfarandi:

- fjölpjódlegar aðgerðir til að koma á þverfaglegum netum og tryggja upplýsingaskipti og ástundun bestu starfsvenja og samvinnu á vettvangi bandalagsins;
- fjölpjódlegar aðgerðir sem miða að því að auka vitund almennings;
- viðbótaraðgerðir.

2. gr.

Framkvæmd

1. Framkvæmdastjórninni ber að tryggja að aðgerðirnar sem um getur í 3. mgr. 1. gr. séu framkvæmdar í náinni samvinnu við aðildarríkin í samræmi við ákvæði 5. gr.

2. Framkvæmdastjórnin skal, að höfðu samráði við aðildarríkin, eiga samstarf við stofnanir og samtök sem vinna á sviði forvarna gegn ofbeldi gagnvart börnum, ungmennum og konum og til stuðnings fórnarlömbum ofbeldis. Hún skal einkum hvetja til fjölpjódlegrar samvinnu á milli frjálsra félagasamtaka og lands-, svæðis- og staðaryfirvalda.

3. Framkvæmdastjórnin skal taka tillit til þess starfs sem unnið er á þessu sviði á lands-, svæðis- og staðarvísu. Hún skal einnig tryggja markhópunum jafna málsmeðferð.

4. Þær ráðstafanir sem verða gerðar skulu taka til margra aðildarríkja.

3. gr.

Fjárhagsáætlun

1. Hér með er ákveðið að fjárhagsramminn fyrir framkvæmd þessarar áætlunar til fjögurra ára (2000 til 2003) skuli vera 20 milljón evrur.

2. Árlegar fjárveitingar skulu ákveðnar af fjárveitinga-valdinu og rúmast innan ramma fjárhagsáætlunarinnar.

3. Framlag bandalagsins er breytilegt eftir því hvers eðlis aðgerðin er. Það má ekki fara yfir 80% af heildarkostnaði aðgerðarinnar.

4. gr.

Samræmi og fylling

Framkvæmdastjórnin skal sjá til þess að samræmi ríki á milli þeirra ráðstafana sem gerðar verða þeim til fyllingar í

tengslum við áætlunina sem og annarra ráðstafana sem tengjast öðrum áætlunum og aðgerðum bandalagsins á þessu sviði, þar á meðal framtíðarþróun á sviði almannaheilbrigðis.

5. gr.

Framkvæmdarráðstafanir

1. Samþykkja ber ráðstafanir, sem eru nauðsynlegar til framkvæmdar þessari ákvörðun að því er varðar þau málefni sem talin eru upp hér á eftir, í samræmi við málsmeðferðina sem um getur í 2. mgr. 6. gr.

- árlega starfsáætlun um framkvæmd ráðstafana sem áætlunin tekur til, þar með talið áhrif á fjárlög og valviðmiðanir;
- almennt jafnvægi milli hinna ýmsu þátta áætlunarinnar;
- málsmeðferð við samræmingu áætlana og framtaksværkefna sem hafa bein áhrif á framgang þessarar áætlunar;
- tilhögun samstarfs við þriðju lönd og alþjóðastofnanir sem um getur í 8. gr.;
- aðferðir við eftirlit og mat á áætluninni.

2. Samþykkja ber ráðstafanir sem eru nauðsynlegar til framkvæmdar þessari ákvörðun að því er varðar öll önnur málefni, í samræmi við málsmeðferðina sem um getur í 3. mgr. 6. gr.

6. gr.

Nefnd

1. Framkvæmdastjórnin skal njóta aðstoðar nefndar.

2. Þegar vísað er til þessarar málsgreinar gilda ákvæði 4. og 7. gr. ákvörðunar 1999/468/EB með hliðsjón af ákvæðum 8. gr. hennar.

Fresturinn sem um getur í 3. mgr. 4. gr. ákvörðunar 1999/468/EB skal vera tveir mánuðir.

3. Þegar vísað er til þessarar málsgreinar gilda ákvæði 3. og 7. gr. ákvörðunar 1999/468/EB með hliðsjón af ákvæðum 8. gr. hennar.

4. Nefndin setur sér starfsreglur.

7. gr.

Þátttaka EFTA-/EES-landanna, samstarfsríkjanna í Mið- og Austur-Evrópu (CEEC), Kýpur, Möltu og Tyrklands

Eftirtöldum aðilum er frjálst að taka þátt í þessari áætlun:

— EFTA-/EES-löndunum í samræmi við skilyrðin sem eru sett í EES-samningnum,

- samstarfslöndunum í Mið- og Austur-Evrópu í samræmi við skilyrðin sem eru sett í Evrópusamningunum, í viðbótarbókunum við þá og í ákvörðunum viðkomandi samstarfsráða,
- Kýpur, á grundvelli aukafjárveitinga í samræmi við málsmeðferð sem síðar verður ákveðin í samráði við það land;
- Möltu og Tyrklandi, á grundvelli aukafjárveitinga í samræmi við ákvæði sáttmálans.

8. gr.

Alþjóðlegt samstarf

Meðan á framkvæmd áætlunarinnar stendur er, með fyrirvara um 300. gr. sáttmálans, rétt að auka samvinnu við þriðju lönd og til þess bærar alþjóðastofnanir á sviðum sem áætlunin tekur til svo og við alla þá sem líklegir eru til að taka þátt í forvörnum og vernd gegn hvers konar ofbeldi.

9. gr.

Eftirlit og mat

1. Við framkvæmd þessarar ákvörðunar skal framkvæmdastjórnin gera nauðsynlegar ráðstafanir til þess að tryggja eftirlit og meta áætlunina jafnóðum og taka tillit til bæði almennu og sértæku markmiðanna sem um getur í 1. gr. og í viðaukanum.

2. Á öðru ári áætlunarinnar skal framkvæmdastjórnin leggja matsskýrslu fyrir Evrópuþingið og ráðið.

3. Framkvæmdastjórnin skal leggja fyrir Evrópuþingið og ráðið lokaskýrslu þegar áætluninni er lokið.

4. Framkvæmdastjórninni ber að fella inn í skýrslurnar, sem um getur í 2. og 3. mgr., upplýsingar um fjármögnun bandalagsins á ýmsum sviðum og hvernig aðgerðir bandalagsins koma til fyllingar öðrum aðgerðum, sem um getur í 4. gr., ásamt niðurstöðum matsins. Einnig ber henni að senda efnahags- og félagsmálanefndinni og svæðanefndinni skýrslurnar.

10. gr.

Gildistaka

Ákvörðun þessi öðlast gildi þann dag sem hún birtist í *Stjórnartíðindum Evrópubandalaganna*.

Gjört í Brussel 24. janúar 2000.

Fyrir hönd Evrópuþingsins,

N. FONTAINE

forseti.

Fyrir hönd ráðsins,

J. GAMA

forseti.

VIÐAUKI

SÉRTÆK MARKMIÐ OG AÐGERÐIR

I. FJÖLÞJÓÐLEGAR AÐGERÐIR TIL AÐ KOMA UPP ÞVERFAGLEGUM NETUM OG TRYGGJA UPPLÝSINGASKIPTI, BESTU STARFSVENJUR OG SAMVINNU Á VETTvangi BANDALAGSINS

Markmið: *Að styðja og hvetja til samvinnu bæði frjálsra félagasamtaka og annarra samtaka, auk stjórnvalda, sem eru virk í baráttunni gegn ofbeldi*

1. Styðja stofnun þverfaglegra neta og styrkja þau og hvetja til samvinnu frjálsra félagasamtaka við ýmis samtök og opinberar stofnanir á lands-, svæðis- og staðarvísu til að auka þekkingu og skilning beggja á hlutverki hins og auðvelda skipti á upplýsingum sem skipta máli.
2. Hvetja til ástundunar bestu starfsvenja og upplýsingaskipta um þær, að meðtöldum tilraunaverkefnum á vettvangi bandalagsins um forvarnir gegn ofbeldi og stuðning við börn, ungmenni og konur og verndun þeirra.

Netin skulu einkum halda úti starfsemi til að leysa ofbeldisvandann með því að:

1. búa til sameiginlegan ramma til að greina ofbeldi sem tekur til skilgreiningar á mismunandi tegundum ofbeldis, orsaka þess og allra afleiðinga;
2. mæla raunveruleg áhrif mismunandi tegunda ofbeldis í Evrópu á fórnarlömbin og þjóðfélagið svo að finna megi andsvar gegn þessu fyrirbæri;
3. meta tegundir og skilvirkni ráðstafana og starfsvenja við forvarnir og greiningu ofbeldis, að meðtöldu ofbeldi í formi kynlífsnotkunar og kynferðislegs ofbeldis, og veita fórnarlömbum ofbeldis stuðning og ekki síst að fyrirbyggja að fórnarlambið verði aftur beitt ofbeldi.

II. FJÖLÞJÓÐLEGAR AÐGERÐIR SEM MIDA AÐ ÞVÍ AÐ AUKA VITUND ALMENNINGS

Markmið: *Að vekja almenning til vitundar um ofbeldi og forvarnir gegn ofbeldi gagnvart börnum, ungmennum og konum svo og fórnarlömbum mansals til kynlífsnotkunar, kynlífssölu og annarrar kynferðislegrar misnotkunar.*

1. Að hvetja til upplýsingaherferða í samvinnu við aðildarríkin og tilraunaverkefna sem gefa aukið vægi á vettvangi alls bandalagsins og starfsemi til að vekja almenning, einkum börn, ungmenni, kennara og aðra hópa fólks sem málið varðar svo og fjölmiðla, til vitundar um hugsanlega hættu á ofbeldi og leiðir til að forðast það, t.d. með lagalegum ráðstöfunum, kennslu í heilsufræði og þjálfun í baráttu gegn ofbeldi.
2. Að þróa upplýsingabrunna fyrir allt bandalagið til að aðstoða frjáls félagasamtök og opinberar stofnanir og veita þeim upplýsingar, sem verða tiltækar öllum almenningi, sem stjórnvöld og frjáls félagasamtök og æðri menntastofnanir hafa safnað um ofbeldi, forvarnir gegn því og aðstoð við fórnarlömbin svo og leiðir til að fyrirbyggja ofbeldi og veita upplýsingar um allar ráðstafanir og áætlanir á vegum bandalagsins á þessu sviði. Þannig ætti að vera unnt að koma upplýsingum inn í öll upplýsingakerfi sem máli skipta.
3. Rannsóknir á ofbeldi og kynferðislegri misnotkun svo og leiðum til að fyrirbyggja ofbeldi, m.a. í þeim tilgangi að finna skilvirkustu aðferðirnar og leiðirnar til að koma í veg fyrir ofbeldi, styðja fórnarlömb ofbeldis, einkum að fyrirbyggja að fórnarlamb verði aftur beitt ofbeldi og kanna hvaða félagslegan og efnahagslegan kostnað ofbeldið hefur í för með sér í þeim tilgangi að finna andsvar gegn fyrirbærinu.
4. Að bæta aðferðir við að greina ofbeldi, tilkynna það og takast á við afleiðingar þess.

III. VIÐBÓTARAÐGERÐIR

Á meðan áætlunin stendur yfir er framkvæmdastjórninni heimilt, samkvæmt 2. og 5. gr. ákvörðunarinnar að leita til fyrirtækja sem veita tækniástoð sem unnt er að fjármagna innan heildarfjárhagsramma áætlunarinnar. Henni er heimilt, með sömu skilyrðum, að leita eftir sérfræðiaðstoð. Framkvæmdastjórnin getur enn fremur skipulagt námskeið, málstofur og aðra fundi sérfræðinga sem eru líklegir til þess að auðvelda framkvæmd áætlunarinnar og styrkja aðgerðir á sviði upplýsinga-, útgáfu- og dreifingarmála.